

Følgeteksten**Bag rosen**

»Bag rosen« er historien om Rose-revolutionen i Georgien november 2003.

Bag rosen fortæller, hvad der lå bag tv-billederne af de glade demonstranter, der fejrede den fredelige triumf i Tbilisis gader.

Bag rosen handler om revolutionen, der ikke kunne undgås. Den handler om et folk, der havde fået nok. Om velorganiserede partier og bevægelser, om den serbiske forbindelse og om millioner af amerikanske dollars.

Bag rosen viser, hvordan hårdt blev sat mod hårdt, og Georgiens skæbne afgjort på få intense timer.

Og så handler Bag rosen om, hvad der venter forude for det splittede land i stormagternes spil om penge, magt og olie.

I dag og de kommende tre søndage går Jyllands-Posten bag rosen.

Kapitel 1

Sidste chance

Ti år med borgerkrige, flygtninge, arbejdsløshed og økonomisk ruin har sat sit præg på georgierne, og utilfredsheden med præsident Sjevardnadse vokser. Samtidig er USA ved at miste tålmodigheden med manden, der har siddet på magten i 10 år. Det trækker op til uvej i Georgien

Af Nils Giversen og Martin Kaae

»Lad os diskutere det her lovforslag stille og roligt.«

Præsidenten kigger alfaderligt rundt på sine ministre, og flere af dem nikker. Også justitsminister Mikhail Saakasjvili, der har formuleret forslaget.

Men roen forsvinder hurtigt.

Det er onsdag den 8. august 2001.

Georgiens regering er samlet til det ugentlige ministermøde på præsident Sjevardnadses kontor i statsministeriet i centrum af Tbilisi. De seneste uger har der været gisninger om et sprængfarligt forslag fra justitsministeriet, og nu forklarer den 33-årige Mikhail Saakasjvili, hvad det er, han vil.

Han er træt af Georgiens placering som nummer seks på listen over verdens mest korrupte lande, og han har kæmpet hårdt mod embedsmisbruget og de mange eksempler på bestikkelse i landet. Lovforslaget er kulminationen på flere års arbejde i Komiteen mod Korruption.

Essensen er, at alle ministre og topembedsmænd fremover skal redegøre udførligt for deres indtægter og ejendomme. Kan de ikke det, skal staten konfiskere pengene, husene, bilerne og bådene. Den voldsomt udbredte korruption skal til livs.

Mens Saakasjvili taler, udveksler en del af ministrene blikke. Andre kigger bare ned i bordpladen. Da justitsministeren er færdig og

sætter sig ned, melder de første modstandere sig på banen.

»Forfatningsstridigt,« udbryder økonomi-, industri og handelsminister Vano Chkartisjvili.

»Det kan ikke kun gælde toppolitikere, mens resten af borgerne går fri.«

»Det er et bolsjevistisk forslag,« kommer det fra Vakhtang Kutateladse, minister for statens sikkerhed.

»Hvis vi begynder at konfiskere ministrenes ejendomme, så vil udenlandske investorer flygte fra landet,« forudser han.

Modstanden vokser til massiv kritik af forslaget, men Saakasjvili siger ingenting. De første to timer.

Så eksploderer han. Og han er mere end almindelig godt forberedt. Han har en god trumf i baghånden.

Berømte sønner

Georgien er på størrelse med Danmark, hvis vi stadig besad Skåne, Halland og Blekinge. Og der er ret præcist ligeså mange georgiere, som der er danskere: 5,2 millioner.

Landet ligger i hjertet af Kaukasus; som en prop lige der hvor afstanden mellem Sortehavet og Det Kaspiske Hav er kortest. Her er Georgien klemmt ind mellem mægtige Rusland mod nord på den anden side af de høje Kaukasusbjerge, Aserbajdsjan mod øst, Armenien og Tyrkiet mod syd og Sortehavet mod vest.

Det har været småt med georgisk selvstændighed de seneste par hundrede år. Indtil Første Verdenskrigs afslutning var landet en del af Sovjet Rusland, men fra 1918 til 1921 bestemte georgierne selv. Så tog Sovjetunionen over, og den næste uafhængighedsdag skulle blive den 9. april 1991.

Blandt landets mest kendte sønner er Josef Vissarionovich Djugasjvili. Josef blev født i provinsbyen Gori i 1879, og i 1913 ændrede han sit efternavn til Stalin. Fra Lenins død i 1924 sad Stalin med magten i Sovjetunionen indtil 1953, og han satte her sit eget, umiskendelige præg på verdenshistorien.

Det var også via Kreml, verden for alvor lærte Eduard Sjevardnadse at kende. Han kom ligeledes fra Georgien, og her startede han sin politiske levevej som leder af kommunistpartiet i 1972.

I 1985 gjorde Gorbatsjov ham til udenrigsminister i Sovjetunionen, hvor han – uden at kunne sige et ord på engelsk og meget få på flot russisk – var med til at bane vejen for tyskernes storm på Berlinmuren i november 1989. Sammen med muren faldt Østblokken fra hinanden, den kolde krig blev fløjtet af, Sovjetunionen smuldrede endeligt i 1991 og resten er, som man siger, historie.

Men for Sjevardnadse var spillet ikke slut. I 1992 stod han klar i kulissen, da et statskup ramte hjemlandet Georgien, og Zviad Gamsakhurdia blev afsat bare tre måneder efter georgierne havde valgt ham som leder af den nye, selvstændige nation.

Økonomien væltede

Sjevardnadse overtog et land, der var vant til at klare sig godt.

I Sovjettiden var det naturskønne og bjergrige Georgien et yndet turistmål for rige russere, der hang ud langs Sortehavets kyst – og i noget af verdens bedste landbrugsjord voksede nødder, citroner og vin lystigt.

Men kort efter Sovjetunionens begyndelse kollapsede økonomien fuldstændig. Landbrugsdriften blev smadret, da styring og ledelse forsvandt med den røde partibog. Og turisterne sagde farvel og tak, da regionerne Abkhasien og Syd-Ossetien erklærede sig uafhængige i 1991, og en borgerkrig satte ind.

Det lykkedes aldrig for Sjevardnadse at finde en økonomisk mirakelkur. Da FN's kontor for humanitære forhold i 2003 gjorde status, blev arbejdsløsheden i Tbilisi gjort op til 40%.

I et land, hvor der ikke findes kontanthjælp, og hvor selv folkepensioner på 50 kr. som regel ikke bliver udbetalt, betyder det, at mere end halvdelen af befolkningen lever for mindre end seks kroner om dagen.

En kraftig flygtningestrøm fra 1993-opgørerne i Abkhasien og Syd-Ossetien var med til at tynde statsbudgettet yderligere.

Knap 300.000 mænd, kvinder og børn måtte forlade deres hjem, deres marker, deres levebrød. Omkring 100.000 af dem endte i Tbilisi, hvor de blev stuvet sammen på store hoteller i centrum af byen, i landets udenrigsministerium, og hvad regeringen ellers kunne beslaglægge.

Der kom aldrig nogen international hjælp til flygtningeproblemet. Verden har givet dem status som »internt fordrevne,« og så er hjælpen fra det internationale samfund til at overse.

I dag, ti år efter konflikten, er der stadig ingen udsigt til, at flygtningene kan vende hjem.

Hentet i New York

Den historie kender Mikhail Saakasjvili ganske udmærket på ministermødet den 8. august 2001, da han efter et par timer i skudlinien selv begynder at tale.

Han har kun været justitsminister i knap 10 måneder, men han ved godt, hvordan man får sit budskab ud over rampen. Retorikken har han bl.a. lært på Columbia Law School i New York, og det var her, han på sit kontor som purung forsvarsadvokat en forårsdag i 1995 fik en uventet gæst.

Ind trådte en georgisk politiker ved navn Zurab Zhvania med det, man i Jylland kalder et godt tilbud.

»Vil du med hjem til Georgien og sætte landet tilbage på rette kurs?« lød spørgsmålet, der var formuleret i Tbilisi af selveste præsident Sjevardnadse.

Den 25-årige Saakasjvili, der senere i hele Georgien skulle få kælenavnet Misja, sagde ja tak. Trods skolegang i Kiev, Strassburg, Firenze og New York var han ikke mere internationalt fokuseret, end at han var klar til at vende hjem igen.

Sjevardnadse fik således i første omgang udbytte af sin plan om at lade Zhvania finde unge, dygtige georgiere rundt om i verden.

Først flere år senere skulle præsidenten fortryde sit projekt.

Den første alvorlige advarsel får han på ministermødet den 8. august 2001. Med sig har Saakasjvili en bunke fotografier. Fotografier af store, dyre huse i Tbilisis bedste kvarterer.

Naboen finder olie

Nogenlunde samtidig, som Sjevardnadse hentede unge potentielle politikere hjem fra udlandet, åbnede der sig en mulighed for den trængte georgiske økonomi.

Nabolandet Aserbajdsjan fandt for alvor olie i Det Kaspiske Hav.

Et kort kig på landkortet er nok til at forstå, at hvis Aserbajdsjan skal have olie til vesten, og ikke vil basere sin fremtid på den gamle krigsmodstander Armenien, så skal olien gennem Georgien.

Projekt olieledning fra Aserbajdsjan via Tbilisi til Ceyhan i Tyrkiet blev født i 1996, og for Europa og USA er der fra 2005 her et seriøst alternativ til Mellemøsten. En rørledning på 1.760 km vil hvert minut pumpe 95 tons olie mod vestens biler og oliefyr til stor fornøjelse for bl.a. britiske BP, amerikanske Unocal og norske Statoil.

Projektet har allerede sikret georgiske arbejdspladser for 1,6 mia. kr., og de næste 40 år kan landet årligt hæve 400 mio. kr. i transitafgift for det sorte gulds passage.

Samtidig er olieledningen med til at forstærke Georgiens betydning i det internationale politiske magtspil.

USA sender penge

Opmærksomheden kommer f.eks. fra USA. Georgien er det land i verden, der modtager mest amerikansk støtte per indbygger, kun overgået af Israel. Mere end 8 milliarder kroner er det blevet til siden selvstændigheden i 1991.

Officielt kommer pengene for at hjælpe Georgien med at komme ovenpå både demokratisk og økonomisk efter Sovjettiden. At det først var fra 1995, at hjælpen begyndte

at blive massiv, peger imidlertid på en anden forklaring.

Det var det år, der blev fundet olie i Det Kaspiske Hav, og nu fik USA for alvor en grund til at hjælpe.

USA's mål er at sikre sig indflydelse og stabilitet i et land, der med nøgleplaceringen midt mellem Europa, Rusland og Mellemøsten har stor strategisk betydning. En betydning, der vil vokse, når oliestrømmen fra næste år skal krydse de georgiske bjerge og dale for at nå frem til vesten.

At præsident Sjevardnadse siden sit bidrag til den kolde krigs afslutning har haft et godt navn i USA, har kun gjort det nemmere for de amerikanske politikere at retfærdiggøre den massive kapitaloverførelse til Georgien.

Da jagten på terrorister efter 2001 blev international, så USA desuden sit snit til at udstationere et hold soldater på den georgiske Krtsanisi-base en halv time fra Tbilisi. Formålet er at undervise georgiske specialstyrker i bekæmpelse af terrorister – og samtidig kan forsvarsminister Donald Rumsfeld på kontoret i Washington glæde sig over at have fået etableret en lille bastion midt i den kaukasiske krudttønde.

I er korrupte

Fra sin hjørneplads i mødelokalet finder Saakasjvili sig først i at blive kaldt »bolsjevistisk« og »forfatningsstridig,« senere følger lovforslagets modstandere »populistisk og ubrugelig« til ordvalget. Men det er først, da økonomiminister Chkhartsjvili fremfører, at Georgiens lovgivning allerede er god nok, at Saakasjvili reagerer. Som har han siddet og ventet på den helt rigtige indvending. Nu hugger han til.

På billederne, som han aggressivt smækker i bordet foran ministerkollegerne, er bl.a. Chkhartsjvilis hus. Det samme er sikkerhedsminister Kutateladzes og rigspolitichef Alavidses.

Ikke just de mest ydmyge boliger, snarere paladser – og i Saakasjvilis hoved er regnestykket simpelt.

»Det er umuligt at bygge de her huse med den løn, I får. I er korrupte, og I har fået husene ulovligt. Den lov, vi har, er åbenbart ikke god nok, og derfor skal vi have en ny, så vi kan konfiskere jeres tyvekoster,« tordner Saakasjvili.

Så forlader han lokalet, og det er næppe tilfældigt, at der længere nede af gangen er indkaldt til pressemøde. Her sidder journalisterne spændt og venter på at høre, hvad den unge justitsminister har med til dem. De bliver ikke skuffede.

Russere i landet

Selvom der er gået 13 år siden Sovjetunionen slap sit sidste tag i georgiernes liv, så fylder russerne stadig meget i folkets bevidsthed.

Præsident Vladimir Putins forsøg på at opbygge en ny stormagt betinger russisk kontrol med Kaukasus for ikke at få mellemøstlige eller tyrkiske og dermed NATOs interesser for tæt på. Det betyder blandt andet, at Rusland har etableret militærbaser i Georgiens Batumi og Akhalkalaki. I 1999 skrev russerne på, at det skulle forlade Georgien, men endnu er intet altså sket. Et af Ruslands argumenter er, at amerikanerne godt må have soldater i Georgien.

Det er ligeledes en torn i øjet på georgierne, at Rusland konsekvent har støttet de to udbryder-regioner Abkhasien og Syd-Ossetien. Borgerne har borgerne fri adgang til Rusland, de kan få russiske pas, og al handel foregår med rubler.

I det nordøstlige hjørne af Georgien grænser Pankisidalen op til Tjetjenien. Det er en løbende og uafklaret diskussion mellem Moskva og Tbilisi, om tjetjenske oprører gemmer sig i Pankisidalen og her rustet sig til deres kamp mod Rusland. Men det er et faktum, at russiske fly flere gange er fløjet ind over dalen og har bombet landsbyer, som Rusland har hævdet skjulte terrorister.

Putin har taget ved lære af USA's verdensomspændende jagt på terrorister og med »Putin-doktrinen« formuleret, at Rusland har et ansvar for at bekæmpe terror. Også

selvom det foregår udenfor Ruslands egne grænser.

Imens undrer georgierne sig over, hvor lidt landets territoriale integritet åbenbart betyder i den globale verden.

Justitsministeren siger op

Da Saakasjvili er færdig med at fortælle journalisterne om sine korrupte ministerkolleger, forlader han statsministeriet. Dagen efter sætter en regerings- og parlamentarisk krise ind, der selv efter georgiske forhold må betegnes som massiv.

Beskyldninger og forklaringer flyger rundt i manegen de næste uger, og da Saakasjvili meddeler, at han vil prøve at samle 100.000 underskrifter for en folkeafstemning om den kontroversielle lov, hvis ikke parlamentet tør vedtage den, vokser presset på justitsministeren.

Den 19. september 2001 sent om aftenen afleverer Saakasjvili sin afskedsbegæring til Sjevardnadse. Dagen efter annoncerer han, at han vil danne Nationalbevægelsen – og stille op til parlamentsvalget.

»Det er umuligt at kæmpe mod korruption, når man er medlem af den her regering,« siger Saakasjvili.

Gassen blev solgt

Netop korruption er formentlig grunden til, at Sjevardnadse i sommeren 2003 solgte Georgiens energisektor til det russiske statselskab Gazprom.

Det vakte stor harme i et land, hvor temperaturen i vintermånederne kravler langt ned under frysepunktet. Både oppositionspolitikere og almindelige borgere havde svært ved at se, hvorfor i alverden den truende, russiske bjørn skulle få lov til at styre gasforsyningen til de georgiske hjem. Præsidenten havde foræret Putin et fantastisk effektivt pressionsmiddel i enhver konfliktsituation.

Og dog. Måske kunne de alligevel godt forstå, hvorfor Sjevardnadse havde solgt ud af arvesølvet. Et hurtigt kig på direktørlisterne i Gazproms forskellige afdelinger er nok til at

forstå de tætte forbindelser til det personnetværk, der i årevis har eksisteret omkring Sjevardnadse.

I et land, hvor korrupsion og gode venner betyder mere end de fleste steder i verden, er selv en varmemforsyning til salg for den rigtige pris.

For georgierne var det endnu et tegn på, at Sjevardnadse var blevet syltet ind i sit eget, korrupte system, og at han havde mistet kontrollen. Uroen ulmede i kantiner og skænkestuer, og modstanden mod »Sølvrvæven« fik nyt brændstof.

Georgierne havde efterhånden fået nok.

USA strammer grebet

Det har flere senatorer i den amerikanske kongres allerede fået i februar 2003. De har hørt, at Georgien stadig ikke rigtig er blevet en del af den vestlige verden.

»Får vi egentlig nok demokrati og økonomisk fremgang for de penge, vi bruger i Georgien?« spørger de.

Svaret falder prompte, da Thomas Adams har været på besøg i Tbilisi.

»Nej!«

Thomas Adams har ansvaret for den amerikanske hjælp til regionen, og han laver en plan for Georgien, som han gennemgår for både Sjevardnadse og oppositionen. Hvis ikke en række demokratiske fremskridt og økonomiske reformer bliver gennemført nu, så er USA færdig med at hælde penge i landet.

Signalet til Sjevardnadse ikke til at tage fejl af. Nu skal han tage sig sammen.

Samtidig får oppositionen en åben chance til at begynde at føre aggressiv politik forud for valget til november.

Et par måneder senere, i juli, lander tidligere udenrigsminister James Baker i Tbilisi. Baker besøger sin gamle ven Sjevardnadse, men ifølge en højtstående kilde i det amerikanske diplomati står der mere end udveksling af gamle minder og røverhistorier på programmet.

»Hør nu her, Eduard. Du nærmer dig slutningen på din tid. Du kan ikke overleve

dig selv. Tænk på dit politiske eftermæle og gå efter en værdig afslutning. Hold et fair valg og kom ud af det hele, mens tid er. Det er sidste chance nu,« er den direkte besked, som kan spores tilbage til Det Hvide Hus.

Sjevardnadse tænker, at USA og Baker ikke skal blande sig i, hvordan han holder valg i Georgien. Hans svar er dog mere diplomatisk for ikke at fornærme nogen, og det bliver først alt for sent forstået i den amerikanske lejr.

»Jeg har tænkt mig at lade Georgien fortsætte ud af den kurs, jeg har sat!«

Den 2. november 2003 går georgierne til valg.

Bag rosen er skrevet på baggrund af interviews med Georgiens toppolitikere og deres rådgivere, udenlandske diplomater, valgobservatører, analytikere, interesseorganisationer og ikke mindst de almindelige mennesker – georgierne.

Kapitel 1b**Et splittet land**

Da Sovjetunionen i 1991 kollapse, ser de to regioner Abkhasien og Syd-Ossetien deres snit til at kræve selvstændighed.

Etniske georgiere bliver drevet på flugt, og da Sjevardnadse kommer til magten i 1992, sender han soldater den modsatte vej.

Det skaber langsomt ro i Syd-Ossetien, hvor der i 2004 igen er etableret handelsforbindelser til Georgien. Syd-Ossetien kræver dog stadig selvstændighed.

Det gør Abkhasien også. I 1993 udvikler kampene sig voldsomt, og tusinder bliver dræbt. Abkhasien får massiv militær og moralsk støtte fra Rusland.

Med en fredsftale i 1994 bliver der formelt våbenhvile, som bevogtes af russiske soldater. Knap 100 FN-observatører kigger på, mens Rusland reelt har kontrol med regionen.

Men helt fredeligt bliver der ikke, og røverier, overfald og natlige skudepisoder er stadig en del af hverdagen den dag i dag.

En tredje autonom region er Adjarien, som dog ikke har erklæret sig formelt selvstændig. Her regerer fyrsten Aslan Abasjidse uden politisk opposition og med støtte fra militær og politi.

Rusland har stadig en militærbase i Adjariens hovedstad Batumi, og de gode forbindelser mellem Abasjidse og Moskva er til stadig irritation for Tbilisi.

Resume

Siden Eduard Sjevardnadse satte sig i chefstolen i Georgien i 1992, er det gået ned ad bakke for landet. Korruption, økonomisk nedtur og et massivt demokratisk underskud er bare nogle af problemerne i et land, som både Rusland og USA gerne vil bestemme over. Andre problemer er 300.000 flygtninge og tre regioner, der vil bryde ud og bestemme selv.

Efter at have puttet mere end 8 mia. kroner i Georgien siden selvstændigheden i 1991, taber USA i løbet af 2003 tålmodigheden og giver Sjevardnadse en sidste chance. Præsidentens gamle ven James Baker tager til Tbilisi, hvor Sjevardnadse siger til ham, at han vil lade Georgien fortsætte ud af den kurs, han har valgt for landet.

Oppositionsleder Mikhail Saakasjvili fører an i kampen mod det korrupte system, og hans parti Nationalbevægelsen stiller selvfølgelig op til parlamentsvalget den 2. november 2003.

Første kapitel kan læses på www.jp.dk

Kapitel 2

Marchen mod Tbilisi

Parlamentsvalget i Georgien er præget af svindel, som møder hård international kritik. I Tbilisi kalder Mikhail Saakasjvili demonstranter på gaden. Bag sig har han en hær af organisationer med amerikanske dollars i baglommen. Den serbiske forbindelse kommer på banen, og presset mod regeringen og præsident Sjevardnadse vokser dag for dag

Af Nils Giversen og Martin Kaae

Heldigvis havde Steinar Gil fået selskab af et par andre valgobservatører. To kvinder, georgiske, der var meget interesserede i at se, om alle dele af valget foregik efter reglerne.

Det var nu ikke, fordi Steinar Gil var urutineret i gerningen. Som Norges ambassadør i Aserbajdsjan er observatørarbejde en del af opgaverne. Også selv om valget foregik i Georgien. Steinar Gil havde fået en tjans i provinsbyen Rustavi, og her var han nu klar til at følge optællingen af stemmerne.

»Det foregik på et stort langbord, hvor de havde tømt stemmeboksen. Nu sad optællerne rundt om bordet og skulle i gang med at sortere stemmesedlerne.«

Og så var det, at lyset gik ud.

Klokken havde rundet 21, og det var bælgravende mørkt i lokalet.

»Den ene af mine med-observatører var forberedt på, det kunne ske, og hun fiskede hurtigt en lygte frem fra lommen. Vi fik den tændt, og det første vi så, var to mænd der stod og tømte et par store sække ud over bordet. Det regnede med stemmesedler.«

Den norske diplomat var rystet. Ikke over at de lokale folk prøvede at lave »strøm-tricket.« Det er trods alt at finde på en af de første sider i valgsvindlerens grundbog. Men

han var rystet over, at de forsøgte at lave det, mens der var internationale observatører til stede.

»Jeg ved ikke, hvad de tænkte på. Det var ikke særlig smart,« konstaterer Steinar Gil.

Døde mennesker med stemmeret

Parlamentsvalget i Georgien søndag den 2. november var præget af uregelmæssigheder og regulær svindel i en grad, der forekommer ganske uvirkeligt i den vestlige verden. Eksemplerne er talrige, og de blev registreret af både lokale interesseorganisationer (NGO'er) og internationale observatører fra OSCE, Europarådet og Europaparlamentet.

Kaos begyndte med vælgerlisterne, der var håndskrevne. Fejlene stod i kø. Som den 22-årige studerende Tea Bagatelia udtrykte det efter valget:

»Tre gange gik jeg ned til det sted, hvor jeg skulle stemme, og ingen af gangene kunne det lade sig gøre, fordi de ikke kunne finde mig. Jeg stod der ikke. Vores nabo, som har været død i 50 år, stod der til gengæld.«

OSCE anslår at 380.000 døde mennesker var skrevet på vælgerlisterne. Omkring 230.000 mennesker stod opført to eller flere gange på forskellige lister. Men til gengæld måtte omkring 200.000 vælgere konstatere, at de ikke stod på listerne. Det skete f.eks. for oppositionsleder Mikhail Saakasjvili, der i hvert fald hævdede at være gået forgæves.

Andre gik slet ikke, fordi de – meget berettiget – ikke kunne forvente at stå på vælgerlisten.

»Jeg ved godt, det lyder utroligt, men min nabos hund stod på vælgerlisten,« fortæller Giorgi Dadalauri fra Tbilisi.

Amerikansk hjælp

Danske Harald Jepsen var udsendt af Udenrigsministeriet for at indtræde i OSCE's koordinationsgruppe i Georgien. Han fulgte derfor både valget og den efterfølgende behandling af materialet på tættest hold.

»Som tallene begyndte at komme ind, dukkede der de mest utrolige uregelmæssigheder op. Fra et valgsted, hvor

der havde været stille og fredeligt hele dagen, leverede de lige pludselig 1.200 nye stemmer på en time. Altså en stemme hvert tredje sekund,« siger Harald Jepsen.

OSCE var ikke ene om at holde øje med myndighederne før, under og efter valget. En række georgiske NGO'er var også på stikkerne.

Et netværk af NGO'er har i årevis arbejdet på at opbygge en demokratisk forståelse hos georgierne.

NGO'erne drives for massive dollarindsprøjtninger fra udlandet, bl.a. USAID, den amerikanske regerings kontor for international udviklingen. Årligt betaler USAID mere end 300 millioner kroner til Georgien. Direktør Denny Robertson sidder med nøglen til pengekassen.

»Vi skal have folk til at forstå, at de kan spille en rolle som individer, når det handler om at udvikle deres fællesskab og dermed deres samfund,« siger Denny Robinson.

Et eksempel er National Democratic Institute (NDI), som årligt modtager mere end 4 millioner kroner fra USAID. NDI-observatører rapporterede flittigt fra begivenhederne 2. november, og siden 1994 har NDI arbejdet på at forklare georgierne om, hvor vigtigt det er at deltage i det politiske liv, at stemme, at sige sin mening og at kræve sin ret.

Et andet eksempel på amerikansk bistand er NGO'en Fair Elections, der ved valget den 2. november gennemførte et såkaldt parallelvalg.

En ny lov fra sommeren 2003 gav for første gang valgobservatører lov til at se valgprotokollerne fra de lokale valgsteder, da stemmerne var talt op. De oplysninger samlede 2.450 frivillige Fair Elections-observatører i hele Georgien, og NGO'en kunne derfor dagen efter annoncere en klar valgsejr til oppositionspartiet Nationalbevægelsen – Saakasjvilis parti.

De umiddelbare meldinger fra CEC pegede imidlertid på, at Eduard Sjevardnadses støtteparti, For Nyt Georgien, havde vundet.

Valget var ikke fair

At dømme efter de internationale reaktioner, så lykkedes missionen for Ketj og Fair Elections. Allerede dagen efter tikkede meldingerne ind.

»Valget var ikke fair. De ansvarlige var ikke forberedte. Og kaos med vælgerlisterne betød, at For Nyt Georgien fik ekstra stemmer i forhold til, hvad vælgerne ville have,« sagde Bruce George, formand for OSCEs parlamentariske forsamling.

Fra den amerikanske ambassadør i Georgien, Richard Miles, var dommen endnu hårdere.

»Den dårlige styring af valget fratog georgierne deres ret til at stemme. Falske stemmer og protokoller var andre problemer, som gør, at offentligheden ikke længere har tillid til systemet.«

Og så opfordrede Richard Miles i øvrigt eftertrykkeligt Sjevardnadse til at få ryddet op i forretningen. I lyset af USA's bestræbelser sommeren over på at få afholdt et ærligt valg, var svindlen et slag i ansigtet.

I sin ugentlige radiotale til nationen mandag formiddag virkede præsident Sjevardnadse ganske upåvirket af den internationale kritik.

»Valget blev afholdt, og det er det vigtigste. Det var det mest frie, fair og gennemskeelige valg, jeg nogensinde har oplevet,« lød det ud af højttalerne landet over.

Den melding var med til at sætte sindene i kog.

»Hvor dumme tror han vi er? Selvfølgelig blev der snydt, og det kunne alle jo se. Men han lod som ingenting. Han må have mistet forstanden,« mener Tea Bagatelia.

Naturligvis kom der også skarpe reaktioner fra oppositionen.

»Sjevardnadse har snydt os ved valget. Kom ud i gaderne og vis jeres utilfredshed,« opfordrede Saakasjvili på tv-stationen Rustavi 2.

Den serbiske forbindelse

Det budskab var de ikke sene til at fange i Tbilisi. Allerede dagen efter vrimlede de

første tusinder ud i gaderne for endelig at få afløb for deres utilfredshed med landets ledelse.

Men faktisk var forberedelserne til demonstrationerne begyndt længe før – og et helt andet sted.

I 2000 blev præsident Milosevic væltet i Serbien. En væsentlig årsag var ungdomsbevægelsen Otpor, der betyder modstand, som med titusindvis af medlemmer lagde pres på Milosevic. Midlet var velorganiserede, vedvarende, markante og ikke-voldelige demonstrationer.

I november 2002, præcist et år før det forfalskede parlamentsvalg, kom serberen Alexander Maric til Tbilisi.

Her mødtes han med bl.a. Giga Bokeria og Levan Ramisjvili, der helt tilbage fra 1996 i NGO'en Liberty Institute havde arbejdet sammen for at skabe mere demokrati og mindre magtmisbrug i Georgien.

»Maric fortalte os om, hvordan de havde forberedt revolutionen i Serbien. Et par måneder senere var Giga i Beograd, og da han vendte hjem, var vi klar til at støbe fundamentet til Kmara,« fortæller Levan Ramisjvili.

Det georgiske Kmara oversættes mest præcist til det danske »Nok.« Ungdomsbevægelsen blev dannet af folk fra Liberty Institute og en gruppe universitetsstuderende, der havde fået nok. Fået nok af korruption og den triste udsigt til en fremtid uden håb.

Kmara fik – som Otpor havde det i Serbien – en knyttet næve som symbol, da bevægelsen blev dannet 14. april 2003.

Den bulgarske velgører

Sammenhængen mellem serbiske Otpor, Liberty Institute og Kmara bliver helt tydelig, hvis man kigger på regnskaberne. Liberty Institute modtager årligt mere end 1 million kroner fra USAID og en privat donor – bulgarskfødte George Soros.

Fra sit domicil i USA finansierede Soros også opbygningen af Otpor i Serbien, og i løbet af sommeren 2003 fik Kmara dækket

væsentlige udgifter af Soros' kontor i Tbilisi – kendt som Open Society Georgia Foundation.

Open Society meldte sig også på banen, da de georgiske vælgere skulle aktiveres forud for valget. Mere end to millioner kroner blev brugt på et særligt valg-program, hvor Open Society med tv-reklamer og plakatkampagner opfordrede folk til at stemme.

I den mere underholdende afdeling afviklede Open Society det særlige Valgdags-lotteri. For at kunne deltage skulle man naturligvis stemme ved valget og bagefter besvare spørgsmål om valgproceduren. På præmielisten stod bl.a. køleskabe, støvsugere og en enkelt bil.

»Jeg vil gerne understrege, at vi var politisk neutrale. Demokratiet er det afgørende for os, ikke hvem der bestemmer,« siger Soros' repræsentant i Tbilisi, Alexander Lomaia.

Han erkender dog, at Soros ved flere lejligheder offentligt har taget klar afstand fra Sjevardnadse og hans korrupte politiske system.

Kmara voksede sig større uge for uge, og stemningen sitrede på Tbilisi Universitet, da forårs-semesteret 2003 gik på held. Noget var under opsejling.

I løbet af sommeren vendte serbiske Alexander Maric flere gange tilbage til Tbilisi. Her var han med på de fire sommerlejre, Kmara arrangerede for alle interesserede.

»Vi underviste i demokratiske rettigheder, og så forklarede vi, at man når længere med fredelige demonstrationer, sammenhold og slagsange end med vold,« fortæller Levan Ramisjvili fra Liberty Institute.

I løbet af efteråret blev den knyttede næve oftere og oftere genkendt i Tbilisis gader, og de mange aktive NGO'ere forberedte sig på, at noget stort kunne ske.

En sæk kartofler

»Enten anerkender Sjevardnadse, at vi har vundet valget. Eller også trækker han sig tilbage.«

Så kort ridsede Saakasjvili situationen op den 5. november. Sammen med de to andre oppositionsledere Nino Burdsjanadse og Zurab Zhvania erklærede han sig villig til at danne fælles front mod Sjevardnadse og forsvare folkets interesser.

Men Sjevardnadse havde overhovedet ikke tænkt sig at anerkende nogen oppositionssejr.

Faktisk gjorde han det stik modsatte dagen efter, da han lod CEC anerkende et delresultat fra Arjarien. Nu blev offentligheden virkelig klar over, hvor meget, der var blevet snydt.

Regionsfyrste Aslan Abasjidse havde nemlig oplevet en stigning i antallet af stemmeberettigede borgere på hele 22%, siden der sidste gang blev stemt i Arsjarien i 2000. Af dem stemte 96,7% på Genfødselspartiet – Abasjidses eget.

Det blev for meget for den amerikanske ambassadør Richard Miles.

»Man skal ikke behandle stemmesedler som en sæk kartofler. Valget plejer at være rimelig ærligt her i landet, men det her var for vildt. Arjarien gjorde udslaget. Det var massiv svindel,« konstaterer Richard Miles.

Studehandlen i Ardjarien

Søndag den 9. november – en uge efter valget – var mere end 20.000 demonstranter på gaderne, og forsvarsminister David Tevsadse vurderede, at situationen var ude af kontrol.

Klokken 21 blev de tre oppositionsledere inviteret på besøg hos Sjevardnadse. Mødet varede et par timer, før Saakasjvili lettere ophidset kom ud til pressen.

»Vi fortalte ham om snyd med stemmer og vælgerlister. Han sagde, at det havde han ikke noget med at gøre, og til sidst råbte han til mig, at han ikke ville tale mere med mig. Så gik jeg,« sagde Saakasjvili.

Dagen efter lod Sjevardnadse omverdenen forstå, at han jævnlige talte i telefon med den russiske præsident Vladimir Putin.

»Vi har fuld tillid til, at Sjevardnadse finder en fredelig løsning. Og vi vil støtte ham på alle tænkelige måder,« lød det fra Moskva.

Anonyme kilder tæt på forhandlingerne lægger ikke skjul på, at amerikanerne havde

tabt troen på Sjevardnadse. Fra nu af handlede det om at finde en anden løsning.

Det arbejdede Sjevardnadse også selv på, og han tog dagen efter på besøg i Adjarien. Her lavede han en regulær studehandel om, at provinsfyrsten Abasjidse skulle bakke ham op. Hvad Sjevardnadse måtte betale til gengæld, så aldrig dagens lys, men et par dage efter aftalen var indgået, dukkede de første demonstranter fra Adjarien op i Tbilisi.

For første gang siden valget var der tale om støtte til Sjevardnadse. Knap 2.000 demonstranter, der mest af alt lignede nogle, som ikke havde lyst til at være der, tog opstilling foran parlamentet. De fleste af dem var politifolk, der havde fået valget mellem at møde op i Tbilisi eller miste deres arbejde.

Hornet i bund

Den 14. november fik Rustavi 2 en bøde. Tv-stationen havde sendt reklamer fra Kmara, der uden omsvøb satte navn på fem medlemmer af CEC, som blev beskyldt for at forfalske valgresultatet. Det blev for meget for den offentlige anklager, og stationen fik en bøde på 128.000 dollars. Samme dag mistede Rustavi 2 sin akkreditering til CEC's hovedkvarter.

Det forhindrede dog ikke Georgiens mest populære tv-kanal i at fortsætte sin redaktionelle linie, der ikke lagde meget skjul på støtten til oppositionen. Mikrofonen blev konstant holdt frem til oppositionslederne, og Rustavi 2 spillede en afgørende rolle med at mobilisere demonstranter og videreformidle information om, hvor og hvornår forskellige demonstrationer skulle afvikles.

Rustavi 2 var således også den eneste kanal, der viderebragte en opfordring af de mere spektakulære. Nationalbevægelsen lancerede i tæt samarbejde med Kmara og Liberty Institute en »ulydighedskampagne.« Georgierne skulle holde op med at betale skat, blive hjemme fra arbejde og skole. Al lydighed overfor samfundet skulle ophøre, indtil Sjevardnadse havde fattet beskeden og forladt kontoret.

Kampagnen blev skudt i gang mandag den 17. november klokken 11. Da Sjevardnadze indledte sin ugentlige radiotale, druknede den overalt i landets byer bogstavelig talt i et inferno af støj fra bilernes horn, der blev holdt i bund det første minut af talen.

Borgerne gad ikke længere høre på deres præsident.

Formand gik i protest

Efter Abasjidse-folkets ankomst var Tbilisi delt i to lejre. En for og en imod Sjevardnadse. De internationale medier begyndte at interessere sig for situationen, og USA's udenrigsminister Colin Powell sendte sin højre hånd, Lynn Pascoe, til Georgien den 18. november.

Han mødtes med både Sjevardnadse og oppositionen, men en løsning udeblev, og Pascoe rejste hjem til Washington med uforrettet sag.

Dagen efter kritiserede Sjevardnadse først George Soros for at blande sig unødigt i georgisk indenrigspolitik, og præsidenten truede med at sende Soros' repræsentant, Alexander Lomaia, i fængsel.

Derefter kastede Sjevardnadse sig over den statslige tv-station, som blev skældt ud for ikke at støtte regeringen tilstrækkeligt. Det blev for meget for kanalens bestyrelsesformand Zaza Sjengelia, der tog sit gode tøj og gik med en bemærkning om, at »det vel ikke kun er stats-tvs rolle at forsvare regeringen.«

Kanalen markerede sin utilfredshed ved at sende gamle spillefilm resten af dagen.

Anderledes autoritetstro fungerede redaktionen på Adjaria TV, en kanal med det ene formål at støtte regionsfyrste Aslan Abasjidse. Et indslag, der vakte forargelse i visse georgiske kredse, sammenlignede f.eks. Nationalbevægelsens Saakasjvili med Adolf Hitler.

Fra 63 til 630 stemmer

Torsdag den 20. november sprang bomben officielt. CEC offentliggjorde sit endelige

resultat, der som ventet var i klar modstrid med både meningsmålinger og parallelvalget.

Helt tydeligt blev det, da Saakasjvili på en pressekonference gav sig til at vifte med to forskellige valgprotokoller med henholdsvis CEC- og parallelresultater fra samme valgkreds.

Af protokollerne fremgik det, hvordan Sjevardnadses parti på valgstedet havde fået 63 stemmer. På CEC's liste var der blevet tilføjet et rundt nul – så resultatet blev 630 stemmer.

»Vi er blevet tilbudt ti procent af stemmerne i en studehandel for at sikre ro og orden. Det viser, hvor håbløst og korrupt det hele er blevet. Det er ikke længere præsident Sjevardnadse. Det er diktator Sjevardnadse. Og mit barn, vores børn, skal ikke leve i et diktatur. Det skal slutte nu,« rasede Saakasjvili.

Umiddelbart efter pressekonferencen begav han sig ud af byen, til den vestlige del af Georgien, for at samle flere demonstranter.

»Vi har en aftale med politiet og forsvarscheferne om, at de ikke vil angribe os,« hævdede Saakasjvili.

Spørger man i dag i forsvarsministeriet, hvem der indgik hvilke aftaler med hvem, er det eneste svar, der gives, kort og præcist.

»Der blev aldrig givet nogen ordrer. Mere er der ikke at sige,« fastslår forsvarsminister David Tevsadses talskvinde, Nino Stuyana.

Rasende demonstranter

Mens Saakasjvili drog på landet meddelte både Burdsjanadse og Zhvania, at de ville boykotte det parlament, de anså for ulovligt valgt.

Sjevardnadse ignorerede advarslen om boykot og lod forstå, at parlamentet som planlagt skulle samles til det første møde lørdag eftermiddag.

»Parlamentet vil åbne for dem, der vil arbejde.«

På gaden var demonstranterne ophidsede.

»Georgien er i stor økonomisk krise, og ingen mennesker får ordentlig løn. Til gengæld kan vi se, at Sjevardnadse og hans

familie og venner bor i store huse. Det gør ondt, når vi ikke selv har noget,« sagde Sandro Nikslavsjvili og fortsatte:

»Han er også skyld i, at vi har mistet en del af vores land i Abkhasien. Han var russer, og han er stadig russer. Vi vil af med ham nu. Vi hader ham,« råbte den 18-årige studerende fra Tbilisi Universitet.

Og der var folk klar til at puste til ilden.

Det hele var organiseret

»Samspillet mellem Nationalbevægelsen, de andre oppositionspartier, Kmara og Liberty Institute fungerede perfekt. Vi arrangerede demonstrationerne, havde gode kontakter til medierne, især Rustavi 2, og da vi så, hvor stor opbakning vi havde, blev det klart for os, at vi kunne udrette noget stort. Sjevardnadse ville få en større straf, end vi havde turdet regne med,« fortæller Levan Ramisjvili fra Liberty Institute.

Også Giorgi Arveladse er tilfreds med forløbet. I tre år har han været Saakasjvilis højre hånd i Nationalbevægelsen

»Vi gjorde alt, hvad vi kunne for at mobilisere demonstranterne. Vi udnyttede vores netværk til bl.a. Kmara og Liberty Institute. Vi hævdede forventningerne og sagde til folket, at dette er den sidste chance for at redde Georgien. Samtidig skærpede vi kontrollen med mængderne, så det ikke gik amok. Det hele var så velorganiseret,« konstaterer Giorgi Arveladse.

»Det der så skete var en kombination af, at vi var gode til at få budskabet igennem, og at borgerne var gode til at forstå det og handle efter det.«

Fredag aften fortsatte optrapningen, da Saakasjvili formulerede et ultimatum til sin gamle chef.

»Sjevardnadses regime slutter i aften. Det er bedre for ham at flygte. Ellers vil vi trampe hen over det i morgen.«

Imens væltede hundredvis af busser fra hele Georgien ind mod hovedstaden med tudende horn og flagene smældende ud af vinduerne. Saakasjvili selv havde fået plads i en af de forreste busser sammen med et tv-

hold fra Rustavi 2. Og da han have annonceret en stor-demonstration lørdag klokken 14 i centrum af Tbilisi, råbte han sit budskab ud til de mere end 1 million seere.

»De vrede vælgeres march er begyndt!«

Bag rosen er skrevet på baggrund af interviews med Georgiens toppolitikere og deres rådgivere, udenlandske diplomater, valgobservatører, analytikere, interesseorganisationer og ikke mindst de almindelige mennesker – georgierne.

Resume

Den 2. november 2003 går georgierne til stemmeurnerne. Efter mere end ti års økonomisk og moralsk nedtur, er det tid til at gøre op med præsident Sjevardnadses støtter i parlamentet.

Men valget er præget af absurde uregelmæssigheder og utallige svindelnumre. Lederen af det største oppositionsparti, karismatiske Mikhail Saakasjvili, kalder til demonstrationer, titusinder samles i Tbilisis gader, og landets forsvarsminister vurderer, at situationen er ude af kontrol.

USA's ambassadør forsøger at finde en forhandlingsløsning, men mister tålmodigheden med Sjevardnadse. Rusland lover stadig at bakke Sovjetunionens sidste udenrigsminister op.

Et net af NGO'er har sammen med Saakasjvilis parti forberedt borgerne til at gøre modstand og piske stemningen op med den serbiske revolution i 2000 som forbillede.

Den 20. november offentliggøres et valgresultat, der som ventet er fyldt med svindel. Saakasjvili udråber Sjevardnadse til diktator, og lørdag den 22. november samler oppositionen den hidtil største demonstration i Tbilisi.

De to første kapitler kan læses på www.jp.dk

Kapitel 3

Det endelige opgør

50.000 demonstranter er samlet i Tbilisis gader. De er klar til at sætte hårdt mod hårdt for at vælte deres præsident. Hvis det skal lykkes, er konfrontationen uundgåelig. I tredive timer svæver Georgiens skæbne i uvished

Af Nils Giversen og Martin Kaae

»Når kommende generationer spørger jer, hvad I gjorde den dag, da Georgiens historie blev skabt, så vil I kunne svare dem. I vil kunne sige: Jeg var med til at gøre det muligt at slippe af med det monster.«

Mikhail Saakasjvilis ord runger ud over pladsen foran statsministeriet, hvor 25.000 tændte demonstranter står klemmt tæt sammen. Slagordene flyger gennem luften. Der er folk fra alle generationer og samfundslag, men deres budskab er det samme. Præsident Sjevardnadse skal væk.

To timer tidligere var mere end 50.000 samlet på Tbilisis rådhusplads, men de er nu blevet delt, og halvdelen er blevet på rådhuspladsen, hvor de venter i spænding.

Sjevardnadse har kontor på 11. etage i det mægtige statsministerium. Men nu, den 22. november klokken 16, er han der ikke. Sjevardnadse er i parlamentet under 200 meter herfra. Senest i dag skal han ifølge forfatningen indsætte det nye parlament.

Indsættelsen vil legitimere de nyvalgte parlamentsmedlemmer, og Sjevardnadse støttepartier kan dermed bevare magten i landet. Præsidenten har planlagt indsættelsen til kl. 16, men han har et problem.

Oppositionspartierne har boykottet indsættelsen, fordi de ikke anerkender valgresultatet, og Sjevardnadse kan ikke samle de nødvendige 50% af medlemmerne, som forfatningen kræver.

Tungen på vægtskålen er de fire medlemmer fra partiet Nye Rettigheder.

Sjevardnadse har hele natten og dagen igennem forgæves forsøgt at løse problemet, og nu er tiden ved at løbe fra ham.

Det ved Mikhail Saakasjvili, mens han minut for minut ivrigt slår sine pointer fast. Foran ham, et trappetrin længere nede, står de to andre oppositionsledere, Nino Burdsjanadse og Zurab Zhvania. De kigger stift ud over demonstranterne uden at fortrække en mine.

»Er vi klar til at blive her, til han træder tilbage?«

»JA!« brøler de 25.000 hæse stemmer.

Så bliver Saakasjvili afbrudt. En mand trækker ham i ærmet og hvisker ham i øret.

Saakasjvili udveksler et par sætninger med de andre oppositionsledere og griber mikrofonen igen.

»Nino, Zurab og jeg vil forlade jer i et kvarters tid. Vi skal træffe en afgørende beslutning. Undskyld os.«

Der går et sug gennem forsamlingen.

Nino Burdsjanadse når lige at gentage oppositionens mantra, før hun sammen med de to andre forsvinder omgivet af sikkerhedsfolk.

»Tag det roligt og lad jer ikke provokere af noget, mens vi er væk.«

Klokken er blevet 16.15.

Hvis I ikke kan mærke det nu

Efter fem minutters gang ad de snævre brolagte gader ankommer trio'en til Nationalbevægelsens kontor. I parlamentet er de fire medlemmer fra Nye Rettigheder mødt op, og det har sat tingene på spidsen. Sjevardnadse kan nu åbne parlamentet og fastholde magten.

Saakasjvili tager ordet.

»Nu træffer vi en beslutning.«

Med til mødet er en snæver kreds af oppositionens vigtigste folk. Stemningen i lokalet er intens. Hele dagen har de vidst, at tidspunktet kunne komme. Tidspunktet for en beslutning om at storme parlamentet. Men ingen har talt højt om det.

Parlamentet er omringet af flere tusinde politi-, militær- og sikkerhedsstyrker. De har

været der hver dag siden valget den 2. november. Men i dag er de flere end nogensinde før. Nationalbevægelsen og Liberty Institute har forsøgt at lave aftaler med dem om ikke at bruge magt overfor demonstranterne. De væbnede styrker har fået blomster, mad og ord som »vi kæmper også for jer. Vi er alle brødre. Og der vil komme et tidspunkt, hvor I skal vælge side.«

»Lad tidspunktet komme, og vi vil vælge den rigtige side,« har svaret lydt.

Men det gælder kun de menige soldater og deres nærmeste overordnede. Ingen ved, hvor loyaliteten ligger hos de øverstbefalende. Hos oppositionen eller hos den regering, der betaler deres løn.

Foran parlamentet står et par tusinde Abasjidse-folk. Flere af dem er bevæbnede med pistoler og stave. Samtidig er de 25.000 demonstranter på rådhuspladsen klar til at presse Abasjidse-folkene væk.

På Nationalbevægelsens kontor er trekløveret splittet.

Saakasjvili er ikke i tvivl. Han kan mærke, at folk vil gå i panik, hvis Sjevardnadse ikke bliver standset nu. Saakasjvili vil storme parlamentet.

Burdsjanandse og Zhvania er imod.

»Det er nok, at Sjevardnadse ved, at vi er her.«

Saakasjvili ved, at hans folk bakker ham op. De kan ikke bare nøjes med at stå nede på gaden og råbe. På den måde får de aldrig præsidenten til at trække sig.

Saakasjvili henvender sig direkte til Burdsjanandse og Zhvania.

»Hvis I ikke kan mærke i jer selv, at det er nu, så vil I aldrig kunne mærke det. Dette er øjeblikket. Hvis ikke I vil være med til at gøre det, så gør jeg det selv. Alene.«

Mødet er slut.

Marchen mod magten

Tilbage på pladsen foran Statsministeriet modtager demonstranterne Saakasjvili med et kæmpe jubelbrøl.

Iført en skudsikker vest under jakken, omgivet af fem bodyguards og med 25.000 af

demonstranter i ryggen sætter Saakasjvili kursen mod parlamentets bagdør. Det er en march mod magtens centrum. En march mod tiden, og han skal nå det, før Sjevardnadse indsætter det nye parlament. Og så er det en march på 400 skridt. Først hen ad Kikodzegaden og så til højre ned ad 9. aprilgaden. Datoen der markerer Georgiens uafhængighed fra Sovjetunionen.

Overalt i de smalle gader er politi og militær udstationeret. De mange militærbusser, hvor soldaterne har sovet, er parkeret langs de gamle mure, og de gør gaderne endnu smallere. Et sted har soldaterne kilet en stor rød brandbil ind for at blokere gaden. Foran den har soldaterne dannet en tyk kæde på tværs. Og Saakasjvilis march må gøre holdt.

Med en rød langstillet rose i hånden forsøger han at overtale soldaterne. Bag ham er der demonstranter ligeså langt øjet rækker. De strækker armene i vejret og sender massive klapsalver frem mod soldaterne. Efter fem minutters forhandlinger lykkedes det. Soldaterne viger, og menneskehoben maser sig forbi brandbilen med Saakasjvili i spidsen. Igen og igen gentager det sig. Soldaternes kæder brydes med klapsalver og venlige ord. Ganske som planlagt.

50 meter fra parlamentets bagdør står den sidste og mest massive kæde af soldater. Den giver sig ikke. Saakasjvili presses frem og tilbage. Hans bodyguards har slået ring om ham. Sveden driver ned af deres ansigter. Soldaterne har trukket de sorte knipler. Demonstranterne klapper stadig, mens de mases mere og mere af folk bagfra.

Rosen mod himmelen

Klokken er blevet 16.50. I parlamentet har de fire medlemmer af Nye Rettigheder fundet deres pladser. Det har Patriarken derimod ikke. Stik mod traditionen er overhovedet for den georgiske kirke udeblevet fra parlamentsåbningen.

»Kære medlemmer. Som landets præsident vil jeg nu åbne dette første møde her i salen.

Jeg vil lykønske jer med det store ansvar, folket har givet jer,« begynder Sjevardnadse.

Nationalsangen strømmer ud igennem højtalerne, og Sjevardnadse folder andægtigt hænderne på ryggen.

I samme sekund bryder Saakasjvili igennem den sidste standhaftige kæde af soldater. Han sparker fødderne fremad i march med rosen strakt mod himmelen. Hans mørke øjne lyner, mens han brøler af sine lunges fulde kraft. Den sidste bastion er væk. Flokken fortsætter marchen mod parlamentets bagdør.

Indenfor begynder Sjevardnadse sin tale.

»Jeg vil gerne forklare, hvorfor åbningen er forsinket. Jeg har aldrig været glad for at være forsinket, men nu er der orden i sagerne. Vi overholder reglen om, at vi skal være nok. Og til Davit (Gamsakrelidse, leder af Nye Rettigheder, red.) vil jeg gerne sige tak, fordi I kom. Nu vil jeg holde en tale på seks-syv minutter, og så vil vi begynde. En af de vigtigste ting i Georgien er at opbygge demokratiet, og vi har nogle problemer vi skal arbejde med.«

Klokken er 16.58. Efter tumult og kaos bryder Saakasjvili gennem parlamentets bagdør sammen med folk fra Nationalbevægelsen, Liberty Institute, Kmara, journalister og almindelige demonstranter. Omkring 200 kommer ind, før dørene igen bliver lukket.

Folk fra Nationalbevægelsen og Liberty Institute sørger sammen med parlamentets vagter for, at resten af demonstranterne bliver udenfor. De er bange for, at folk ellers vil gå amok i parlamentet.

Indenfor hvirvler den brogede flok op ad brede marmortrapper og hen ad lange korridorer, hvor målløse kontorfolk stikker hovederne ud fra deres kontorer og kigger chokerede på.

Fra talerstolen taler Sjevardnadse videre.

»Selvom vi har bygget et skrøbeligt demokrati, har vi bevaret roen, og ingen konflikt er opstået.«

På anden sal når oppositionen frem til selve døren ind til parlamentssalen.

Sikkerhedsvagter blokerer den fra indersiden, men Saakasjvili og hans folk maser på, mens Sjevardnadse trods larmen fra døren taler videre.

Klokken 17.10 bryder Saakasjvili igennem med sine bodyguards.

»Uanset hvor meget I prøver at standse mig, vil jeg sige, hvad jeg har at sige,« lyder det fra Sjevardnadse.

Han er nu tæt omgivet af 10 bodyguards med våben under de sorte læderjakker. Saakasjvili befinder sig fire-fem meter inden for døren i en hob af store mænd. Der er kun 20 meter mellem ham og Sjevardnadse. Saakasjvili er omringet af sine egne bodyguards, mens mere end 30 sikkerhedsvagter langsomt presser ham tilbage mod døren.

»Trød tilbage, trød tilbage,« råber Saakasjvili. Rosen er stadig hævet.

Der opstår håndgemæng, og Saakasjvili tildeles flere slag, mens han presses baglæns.

»Dette er parlamentet, det er ikke gaden,« pointerer Sjevardnadse.

Nede i parlamentets gård er flere hundrede fuldt kampklædte sikkerhedsstyrker i gang med at forberede en aktion. De er klædt i sort, med skudsikre veste, maskingeværer, elefanthuer og hjelme.

Fire slag i bordet

Saakasjvili, stadig råbende og med sin langstilkede rose i hånden, er presset tilbage i døråbningen. Bag ham skubber demonstranterne desperat. En spinkel, kvindelig journalist skriger, da hun bliver mast op ad dørens kant. I det samme lykkes det to demonstranter at flå døren af karmen, og sluserne åbnes. Folk vælter ind i parlamentssalen, hvor Sjevardnadse taler videre. Han mangler kun to sætninger i have fuldendt sin tale. Så tager hans bodyguards et fast greb om hans arme og bærer ham ud af salens bagdør med maskinpistolerne hævede.

Demonstranter springer ind over bordene. De kaster stolene til side. Luften fyldes af skrig og sejrbrøl. Papirer slynges mod loftet. Demonstranterne stormer op ad midtergangen

mod podiet, og et par stykker overhaler Saakasjvili på vejen. Den første, der når derop, griber formandens hammer.

Han knalder den i bordet fire gange, strækker triumferende armene i vejret og skriger.

Mens parlamentsmedlemmerne sniger sig ud af sidedørene, råber Saakasjvili ekstatisk til pressen og folket.

»Vi gjorde det, vi sagde, vi ville gøre. Vi gennemførte en fredelig revolution.«

Han baner sig vej gennem flag og jublende mennesker op til talerstolen. Storsvedende tager han fat i talerstolens kant og holder en lille pause. Så får han øje på Sjevardnadses sølvindfattede teglas. En idé undfanges. Han tager glasset, løfter det og råber.

»Nu drikker jeg Sjevardnadses te.«

Saakasjvili sætter glasset for munden og tømmer det i een slurk.

Præsidentens flugt

Sjevardnadse er nået ud foran parlamentet. Her er han omgivet af Abasjidse-folk og kampklædte sikkerhedsstyrker, der er ved at gøre en kortege af pansrede biler klar til afgang.

17.30 lyder Sjevardnadses første ord til demonstranterne og pressen.

»Jeg kan ikke bruge våben. De er alle mine børn. Og når et barn ikke kan lære, er det ikke altid faderens skyld.«

Hans øjne flakker, det hvide hår er pjusket og hans udstrakte hånd ryster tydeligt.

En af Abasjidse-folkene råber:

»Lov os, at du ikke træder tilbage.«

Sjevardnadse knytter hånden, og den holder op med at ryste.

»Så længe vi er sammen, vil jeg ikke træde tilbage,« lyder hans sidste ord, før han bliver eskorteret over til bilerne.

Med skudklare maskingeværer holde sikkerhedsstyrkerne demonstranter og journalister på afstand, og få sekunder efter ræser kortegen ned af Rustaveli Avenue.

Inde i parlamentet bliver demonstranternes vilde jubel brat afbrudt. To af Sjevardnadses nærmest politiske støtter dukker op omgivet

af bodyguards med hævede pistoler. De vil have ryddet parlamentet.

Samtidigt får Giorgi Arveladse, Saakasjvilis højre hånd, melding om, at de bevæbnede Abasjidse-folk er på vej ind gennem parlamentets fordør. Arveladse kæmper sig vej ned til sine folk ved bagdøren og beordrer flere hundrede demonstranter ind. Parlamentet oversvømmes med oppositionsvenlige demonstranter. Operationen lykkes, og Abasjidse-folkene stikker halen mellem benene. De to Sjevardnadse-støtter flygter i en regn af vandglas og andet kasteskyts.

Udenfor har de 25.000 demonstranter fra rådhuspladsen fjernet de busser, Abasjidse-folkene i dagevis har barrikaderet sig bag. Menneskehavet oversvømmer parlamentspladsen, og Abasjidse-folkene tager flugten og spredes for alle vinde.

Indenfor lyder nationalsangen igen, men denne gang fremkalder den glæde.

En dame med favnen fuld af blomster og tårer ned ad kinderne står og smiler. Hun er 58 år gammel og hedder Dali Manchkhasjvili.

»Jeg græder, fordi jeg er lykkelig.

Lykkelig over at vi har vundet og befriet os selv. Vi har lidt meget, og ingen har taget sig af os. Vi har ikke fået løn og pension. Jeg tror på Misja. Han er en god dreng, og han vil indfri vores forventninger.«

En kunstner ved navn Sjalva Khundadse slår ud med armene.

»Det er en stor dag. Endnu en gang fik det georgisk folk sin vilje fuldt ud. Nu er vi europæere. Vi er dem, der har den mest fremadrettede og progressive mentalitet her i området. Dette er et stort øjeblik.«

En stol skifter ejer

Klokken 18.54 holder Nino Burdsjanadse pressemøde.

»Jeg er formand for parlamentet. I henhold til forfatningen skal jeg, indtil der er valgt en ny præsident, tage hans forpligtelser. Hele nationen har forlangt hans afgang, og indtil tingene er afklaret, vil jeg tage mig af det. Det er forfatningsretligt.«

Saakasjvili står til højre for hende og klapper.

Ni minutter senere holder Sjevardnadse pressemøde foran sit hus i udkanten af Tbilisi.

»Jeg må indføre undtagelsestilstand for at bevare ro og orden. Hvis jeg viser svaghed nu, vil folket ikke tilgive mig. Det, der er sket, må kaldes et statskup. Måske er det min skyld, at situationen har udviklet sig. Jeg accepterede alting.«

En halv time senere stormer demonstranterne statsministeriet under ledelse af Levan Ramisjvili og andre fra Liberty Institute. Vagterne gør ingen modstand.

På hver af de 11 etager placerer lederne af Liberty Institute folk for at bevare kontrollen. Et gigantisk oppositionsflag på 40 gange 15 meter bliver spændt ud på den mægtige bygning. Umiddelbart efter træder Nino Burdsjanadse ind i bygningen. Hun tager elevatoren op til 11. sal, går ind på Sjevardnadses kontor og sætter sig ned i hans stol.

Den lange nat

På pladsen foran parlamentet danser og synger folk, mens de vifter med Nationalbevægelsens flag og Kmaras flag med den sorte knyttede næve. Overbefolkede biler kører paradekørsel med hornet i bund op og ned ad Rustaveli Avenue. Rundt omkring står folk i små grupper og taler sagte sammen. Stemningen svinger mellem glæde og uvished.

På Abashidse-folkenes efterladte storskærm vises der nu tv fra Rustavi 2.

En mand står og svinger med det amerikanske flag.

»Det symboliserer demokrati og et ordentlig samfund,« siger 35-årige Temo Danelia, der lever af at sælge tøj. Han har demonstreret hver dag siden valget.

»Misja er en god leder. Han er ikke pengegrisk. Han er klog og han har en vestlig uddannelse. Men det bedste ved ham er, at han har folket bag sig.«

Ikke så langt fra Danelia står David Khvichia, en ung studerende, og betragter hele sceneriet.

»Hvis dette er et orkester, der spiller, så elsker jeg deres musik. Jeg er så glad for, at revolutionen blev gennemført uden våben. Georgien ville ikke kunne klare flere blodsudgydelser. Sølvrvæven er endelig væk.«

Men helt væk er Sjevardnadse ikke. Han holder møde med indenrigsministeren og forsvarsministeren i præsidentboligen knap fem kilometer fra pladsen. Diskussionen bølger frem og tilbage.

På et tidspunkt siger forsvarsministeren, at han er klar til at sætte de væbnede styrkerne ind mod folket, men at det kræver et dekret fra præsidenten.

Natten igennem løber der mange tanker gennem Sjevardnadses hoved. Han tænker på, hvad der skal ske med landet. At der er risiko for borgerkrig og en sø af blod i Tbilisi. Og han tænker på sit eftermæle, som hans gode ven James Baker talte om i sommer.

Klokken 03.10 lander Ruslands udenrigsminister Igor Ivanov i Tbilisi. Han er sendt af præsident Vladimir Putin, der stadig anerkender præsident Sjevardnadse.

Ivanov, hvis mor er georgier, får at vide, at Sjevardnadse er gået i seng. I stedet tager den russiske gæst ind på parlamentspladsen, hvor han hyldes af de mange tusinde demonstranter, der er blevet natten over.

»Med georgisk blod i årene er jeg både som minister og som menneske meget engageret i, hvad der foregår i Georgien. Jeg håber, at alt bliver godt i Georgien, og at vi vil blive gode naboer,« siger han fra podiet, hvor han er omgivet af Saakasjvili og Zhvania.

At Ivanov er kommet til dem først, giver dem endnu en triumf i forhold til Sjevardnadse.

Mens dagen så småt begynder at gry, inviterer oppositionen Ivanov ind i parlamentet, og i en rolig atmosfære forklarer de ham deres krav.

I præsidentboligen taler Sjevardnadse med sine kone Nanuli, der foreslår, at han trækker

sig tilbage. Senere ringer sønnen Paata fra Paris. Han opfordrer også faderen til at trække sig.

En skæbne forsegles

Søndag formiddag ankommer Ivanov til Sjevardnadses hus, og forhandlingerne går i gang. Dagen igennem iler den russiske udenrigsminister frem og tilbage mellem oppositionen og Sjevardnadse.

Præsidenten kræver, at de rømmer parlamentet og statsministeriet. På den anden side kræver oppositionen, at Sjevardnadse annullerer valget fra den 2. november og hurtigt afholder nye parlamentsvalg og præsidentvalg.

I løbet af dagen går flere af Sjevardnadses politiske støtter over på oppositionens side, og det samme gør store dele af militæret.

Det får Saakasjvili til at gå på skærmen med et ultimatum. Han truer med at sende 20.000 demonstranter ud til Sjevardnadses bolig, hvis han ikke går af inden klokken 19.

Kort efter inviterer Sjevardnadse oppositionen på besøg – og Saakasjvili udskyder sit ultimatum.

Klokken 19.45 ankommer Ivanov, Zhvania og Saakasjvili til præsidentboligen, hvor Sjevardnadse tager imod i det grønne kontor. Sjevardnadse beder Ivanov tage plads for enden af bordet, og gør tegn til Saakasjvili og Zhvania om at sætte sig på højre side. Sammen med sin chefbodyguard vil han sidde på venstre side.

Men Ivanov afbryder ham.

»Eduard. Som vi har aftalt, har jeg formidlet jeres krav. Nu da I er samlet, vil det være korrekt, hvis I fortsætter diskussionen uden mig.«

Ivanov forlader huset. De andre sætter sig til bordet.

Foran huset følger en lille gruppe demonstranter og pressefolk begivenhederne tæt. Enkelte er begyndt at fejre, men på pladsen i Tbilisi og rundt omkring i de små hjem venter folk i åndeløs spænding foran tv-apparaterne. Intet slipper ud fra mødet.

Samtalen begynder i en ånd af respekt. Selv Saakasjvili, der normalt er meget følelsesladet, virker rolig og afklaret.

Men inden i er han spændt. Han frygter, at Sjevardnadse vil sætte hårdt mod hårdt.

Saakasjvili vurderer Sjevardnadse som en mand, der ikke er bange for sin personlige sikkerhed. Som en mand, der kan finde på at holde fast i magten, selv om det vil koste ham livet. Men Saakasjvili har ingen intentioner om at slå Sjevardnadse ihjel.

Samtalen glider over i mere ærlig og direkte stemning.

Sjevardnadse giver udtryk for, at 30 år er lang tid, og at han har begået flere fejl. Han har ikke fået bugt med landets korrupsion.

Mindre end en time inde i mødet, falder Sjevardnadses ord:

»Der er formentlig ingen anden udvej, end at jeg går af.«

Saakasjvili ånder lettet op.

Han tænker, at Sjevardnadse trods alt har gjort meget for Georgien, og at han først til sidst helt mistede grebet. Han fortjener ære og respekt.

Samtalen fortsætter i nærmest varm atmosfære, og Sjevardnadse giver Saakasjvili og Zhvania det venskabelige råd at lade være med at begynde at fyre alle politikerne og embedsmændene med det samme. Heller ikke selv om de ikke er helt ærlige og hæderlige.

»Forbered jer, begynd rekrutteringer først.«

De tre mænd bliver enige om, at Sjevardnadse som den første skal gå ud til pressen og meddele sin beslutning.

Klokken 20.49 går Sjevardnadse på direkte tv.

»Jeg har aldrig forrådt mit land. Derfor mener jeg, at jeg som præsident skal gå. Jeg har taget en beslutning om at undgå blodsudgydelser.«

Kort efter oplyses aftenhimmelen over Tbilisi af et storslået fyrværkeri, og for Georgiens borgere tændes et spinkelt håb.

Bag rosen er skrevet på baggrund af interviews med Georgiens toppolitikere og

*deres rådgivere, udenlandske diplomater,
valgobservatører, analytikere,
interesseorganisationer og ikke mindst de
almindelige mennesker – georgierne.*

Resume

I 11 år har Eduard Sjevardnadse styret Georgien. Korruption, økonomisk sammenbrud og borgerkrige har været nogle af problemerne i et land, hvor USA og Rusland kæmper for indflydelse.

I en hektisk weekend samles op mod 100.000 demonstranter i Tbilisi, hvor de gennemfører en ublodig storm på parlamentet. Søndag aften fortsætter demonstrationerne, mens politikerne forhandler. Klokkeren 20.49 sætter en af verdenshistoriens største, nulevende skikkelser, Eduard Sjevardnadse, sit eget politiske punktum, da han trækker sig som præsident.

Indenfor 45 dage skal der vælges en ny.

De tre første kapitler kan læses på www.jp.dk

Kapitel 4

Håb trods hårde odds

Revolutionen i Georgien har givet landet en ny præsident, der har lagt kursen mod vest. USA gnider sig i hænderne, russerne rasler med sablen og Georgiens tre autonome regioner føler sig truet. Alligevel er der håb at spore i landet, og hjemme i sit hus sidder Sjevardsnadse og funderer over sin sidste beslutning

Af Nils Giversen og Martin Kaae

Fotografernes blitzlys reflekteres fra Saakasjvilis brede smil. Han stråler om kap med sin kone Sandra, og i et par minutter står han bare og nyder sejren og lader sig hylde.

Det er søndag aften den 4. januar 2004, og i Tbilisis Philharmoniske Koncertsal fejrer Nationalbevægelsen, at partiet har fået valgt sin præsident. Der var ingen seriøse modkandidater, og Saakasjvili fik 95% af stemmerne. Alle tog valgsejren for givet på forhånd, men det demokratiske fundament har stor symbolsk betydning for Saakasjvili.

»Fra første dag vil jeg tage alle midler i brug for at forbedre situationen i landet. Jeg har altid holdt mine løfter, og det vil jeg også gøre i fremtiden,« lover han, og spillet kan begynde.

Under revolutionen i november var det Saakasjvili, der som et lokomotiv trak folk op på barrikaderne og til sidst kørte frontalt henover Georgiens landsfader Eduard Sjevardsnadse.

Nu har Saakasjvili selv fået magten. I en alder af 36 år er han en helt ny type statsleder i den del af verden, og ungdommen kan blive hans styrke. Karismatisk som få tryllebinder han sit publikum og sit folk, og med sin bombastiske retorik og karakteristiske armbevægelser fejrer han sine politiske modstandere af vejen.

Men ungdommen kan også blive hans største modstander. En utæmmet vildskaben brænder endnu i de mørke øjne, når Saakasjvili går til angreb, og følelserne har det med at få overtaget. Han har endnu meget at lære i den diplomatiske arena.

Hans første store opgave bliver at bringe Georgien på ret kurs igen efter et årtis deroute. Og den kurs, han har valgt, går mod vest.

»Vores førsteprioritet vil være at sikre Georgiens integration i Europa. Og selvfølgelig at fortsætte det tætte samarbejde med USA, der har gjort så meget for vores land,« siger Saakasjvili, da valgsejren var en realitet.

Og amerikanerne gnider sig da også i hænderne over den nye kurs. Sjevardsnadse skuffede dem, og nu satser USA på Saakasjvili.

Udenrigsminister Colin Powell var en af de første, der ringede og lovede landet støtte efter revolutionen. Med den moralske støtte fulgte desuden en særbevilling på 126 millioner kroner, som skal bruges på medicin, varme, løn og pensioner.

Ingen EU-politik for Georgien

EU meldte sig også på banen med ekstra hjælp, da støvet fra revolutionen havde lagt sig. 15 millioner kroner blev det til, men ellers er det så som så med det europæiske engagement i Georgien. Godt nok formulerede EU for knap ti år siden et mål om at ændre Georgiens juridiske, økonomiske og politiske system, så det lever op til de europæiske standarder.

Men som EU's ambassadør i Georgien, danskeren Torben Holtze, formulerer det, så har unionen reelt ikke nogen politiske ambitioner for landet.

»Georgierne er da glade for, at vi er her, men politisk har EU ikke gjort noget fremskridt her i flere år.«

Anderledes ambitiøs er USA. Mindre end to uger efter revolutionen ankom forsvarsminister Donald Rumsfeld til Georgien for at vise støtte til de nye ledere.

»Vi ser frem til, at forholdet mellem vores lande vil blive tættere fremover, og vi vil gerne understrege USA's meget store støtte til Georgiens territoriale integritet,« sagde Rumsfeld på et stort anlagt pressemøde i statsministeriet i Tbilisi.

Med den »territoriale integritet« sendte han et vink med en meget stor vognstang til Rusland om at skrue ned for charmen i forhold til de regioner i Georgien, der gerne vil løsrive sig.

Før Rumsfeld indledte pressemødet, havde han besøgt Krtsanisi-basen 20 kilometer udenfor Tbilisi. Her har USA siden 2002 haft udstationeret et hold soldater, der underviser georgiske tropper i at finde og angribe terrorister. Det sker især med henblik på den georgiske Pankisidal, hvor USA har sporet et netværk af al-Qaeda-terrorister.

Rumsfeld mener, at de amerikanske soldater i Georgien har været en kæmpe succes. Men når det gælder Ruslands militære tilstedeværelse i landet, er begejstringen knap så stor.

»USA er enig med Georgien i, at Rusland skal trække sine tropper ud af landet,« sagde Rumsfeld med henvisning til de russiske militærbaser i Batumi og Akhalkalaki.

Russerne rasler med sablen

Men russerne giver sig ikke en tøddel. De to baser bliver ikke rømmet foreløbig, selv om Rusland i 1999 underskrev en aftale om at ville gøre det.

I det hele taget har Rusland efter novembers magtskifte gjort klar til at køre en hårdere kurs overfor Georgien. Moskva havde godt styr på Sjevardnadse, men Saakasjvili er en torn i øjet på dem.

Russerne kender hans klare kurs mod vest, og de har hørt om hans vision om at samle Georgiens udbryderregioner, som russerne støtter og kontrollerer.

At Rusland vil kæmpe imod, var der tegn på allerede få dage efter revolutionen i november, hvor lederne fra Abkhasien, Syd-Ossetien og Adjarien, de tre autonome

regioner, tog til Moskva og holdt møde med den russiske udenrigsminister Igor Ivanov.

Resultatet af mødet forblev hemmeligt, men Abkhasien-leder Raul Khajimba benyttede dog lejligheden til at slå fast, at Abkhasien i hvert fald aldrig bliver en del af Georgien. Syd-Ossetiens leder Eduard Kokoev meldte endnu klarere ud:

»Vi ønsker at blive en del af Rusland,« var beskeden, der ikke ligefrem beroligede lederne i Tbilisi. De kunne oven i købet dagen efter læse i avisen, at dele af det russiske udenrigsministerium »genovervejede muligheden for at optage Abkhasien og Syd-Ossetien i Rusland.«

Alt sammen kraftige signaler til Tbilisi om ikke at gøre sig nogen forhåbninger om arbejdsro til at samle det splittede land.

Det er sådanne signaler, der får det til at løbe koldt ned ad ryggen på Giorgi Dadalauri. Med sine 26 år er han gammel nok til at huske Georgiens borgerkrige i begyndelsen af 1990'erne. Og dagligt bliver han konfronteret med konsekvenserne for de 300.000 mennesker, der blev drevet på flugt af krigene. Sammen med sine forældre og sin lillesøster bor Giorgi Dadalauri i en treværelses lejlighed klods op af en af de faldefærdige og udtjente hotelbygninger, der på tiende år huser de fordrevne folk.

»Jeg stemte på Mikhail Saakasjvili til præsidentvalget, fordi han har sagt, at han vil kæmpe for at samle landet. Det vigtigste for mig er, at Georgien genvinder sine nationale værdier og sin stolthed. Og selv får lov til at bestemme fuldstændigt over vores territorium,« siger den unge maskiningeniør, som er en af dem, der skal være med til at bygge landet op igen.

Stilhed før stormen

Ifølge den russiske udenrigsanalytiker Dmitri Trenin fra Carnegie Moscow Center vil Giorgi blive skuffet.

Trenin forventer, at Rusland i den nærmeste fremtid vil øge sit engagement i de tidligere Sovjetrepublikker og især i Georgien.

»Den russiske regering har to prioriteter i Georgien. For det første vil de have stabilitet i landet, og for det andet vil de have Georgien til at respektere Ruslands interesser. Georgiens ønske om tættere samarbejde med NATO og afvikling af de russiske militærbaser i landet bliver regnet for at være meget uvenlige i Kreml. Man kan sige, at Rusland ikke bør blande sig i Georgiens interne anliggender. Men sådan er det. Og det bør den georgiske regering forstå,« udtalte Trenin i december til det georgiske nyhedsbureau Civil Georgia.

Dmitri Trenin beskriver situationen lige nu som stilhed før stormen.

»Hvis stormagterne trækker fronterne ret meget mere op, kan Georgien blive en slagmark for russiske og amerikanske interesser. Derfor er det vigtigt, at de nye georgiske ledere får en forståelse med Moskva om at løse de eksisterende problemer.«

Provinsfyrsterne

Et af de eksisterende problemer, der bliver ved med at dukke op i Georgien, er provinsen Adjarien, som regeres af den russisk støttede provinsfyrste Aslan Abasjidse.

Få timer efter at Sjevardnadse i november trak sig tilbage, erklærede Abasjidse undtagelsestilstand i Adjarien. Dagen efter kappede han alle formelle bånd til styret i Tbilisi, som han anså for at være ulovligt. Og endelig lukkede han Adjariens grænser og meddelte, at provinsen ikke ville deltage i præsidentvalget den 4. januar.

Først efter adskillige møder med Burdsjanadse, Zhvania og den amerikanske ambassadør Richard Miles gik Abasjidse med til at stille valgurner op i Adjarien.

Men Abasjidse, der beskrives som en korrupt enehersker med tætte forbindelser til mafiaen, styrer regionen med hård hånd og diktatoriske træk. Da han samtidig har Ruslands støtte, er det svært at vriste magten fra ham i hans egen provins.

Rundt om i Georgiens otte andre provinser findes der lokale magthavere, der på samme

måde udgør et problem for centralregeringen i Tbilisi.

Ifølge Søren Theisen, forfatter og ekspert i georgiske forhold, udgør disse lokale fyrster det måske største problem for Saakasjvili.

»Hvis man vil regere Georgien udenfor Tbilisi, så kræver det, at man laver aftaler med fyrsterne. Og den slags koster. Det vil komme til at indebære studehandler med de regionale eliter, og så er vi tilbage ved den samme korruption og nepotisme, som ødelagde folkets tillid til Sjevardnadse,« siger Theisen.

For Saakasjvili kan dilemmaet blive ekstra følsomt. Netop kampen mod korruption har været hans varemærke i årevis, og han gik til valg på at ville bekæmpe embedsmisbruget med alle midler.

Stolthed og håb

Korruptionen optager også folk på gaden. Det gælder også 26-årige Giorgi Dadalauri.

»Når landet er korrupt, er det meget svært for folk at få lov til at bruge deres uddannelser og færdigheder. Kun dem, der er i familie eller venner med cheferne, får arbejde,« siger Giorgi Dadalauri, der er arbejdsløs - ligesom 40 procent af Tbilisis arbejdsstyrke.

Men selv om arbejdsløsheden piner ham, så fejler humøret og optimismen ikke noget. For Giorgi er stolt af sit land, som har gået så gruelt meget igennem. Et land som altid har været ved at falde fra hinanden, og som kun i korte perioder har haft sin selvstændighed.

»Jeg er optimistisk med hensyn til mit lands fremtid, fordi vi gennem tiderne har været i større problemer end vi er nu. Og mit land og mit folk har altid overlevet og bevaret vores kultur og vores sprog.«

Giorgi Dadalauris nøgle til fremtiden er afskaffelse af korruptionen.

»Så vil der komme investeringer til landet, og erhvervslivet vil få gang i hjulene. Og så har Saakasjvili en god chance for at bringe landet på fode igen.«

Det handler om overlevelse

Saakasjvili har tænkt sig at bekæmpe korrupsionen fra oven. Regeringen og en række ledende embedsmænd er allerede skiftet ud, og nu skal de nye ledere i gang med at tynde ud i de brodne kar ned i rækkerne, hvis regeringen vil have greb om den reelle magt i landet.

Men Georgiens historie og kultur gør det til en umådelig svær opgave.

Da Sovjetunionen lukkede ned, udbrød der borgerkrige i Georgien, og uden statsstyring gik både industri og landbrug i opløsning. Det hele udløste økonomisk sammenbrud.

»Den eneste måde, folk kunne overleve på, var ved at hjælpe hinanden. I mange hundrede år har man hjulpet hinanden i klanerne, som er store netværk af familiemedlemmer og venner, der tager sig af hinanden. Det stammer helt tilbage fra dengang, man boede isoleret rundt omkring i dalene,« forklarer Søren Theisen.

»Når det gælder om at overleve, så handler det hele om personlige netværk. Det ligger dybt i deres kultur,« siger Theisen og fortsætter:

»Det betyder, at loyaliteten til staten er ekstrem svag. F.eks. betaler kun 30 procent af befolkningen skat. I stedet betaler man sin »skat« til de medlemmer af netværket, der kan hjælpe direkte. Og så har man et korrumpet samfund fra top til tå, som det kræver en solid mentalitetsændring at komme til livs.«

Søren Theisen tror på, at man med tiden kan finde en fungerende orden, men processen er lang, og som den garvede Georgien-kender nøgternt konstaterer:

»Det kan jo godt være, at nogen bliver trætte af at vente, inden de nye ledere er færdige med arbejdet.«

Tomt demokrati

Processen har allerede været i gang i årevis. Især USA har postet milliarder af kroner i Georgien for bl.a. at opbygge en vestlig demokratimodel. Georgien skulle blive det gode eksempel på demokrati og stabilitet i en ellers ustabil del af verden.

Det har betydet, at der faktisk er skabt rammer for et demokratisk samfund.

Georgierne har rig adgang til information om samfundet og det politiske liv, der er fri adgang til medierne, og den politiske debat har gode vilkår. Der udgives omkring 650 aviser i landet, som har 150 tv- og radiostationer, 50-60 politiske partier og flere end 3.000 registrerede NGO'ere. Og selv om valget i november 2003 var præget af svindel, så er valgdeltagelsen i Georgien traditionelt høj, omkring 60%, i forhold til de omkringliggende lande.

Men den fundamentale demokratiske forståelse i befolkningen er udeblevet. Det får de vestlige organisationer til at rive sig i håret af frustration, siger cand.scient.pol. Theresia Pedersen, der har speciale i demokratiseringen af Georgien.

»Georgien er blevet vældig demokratisk i sine rammer og institutioner. Men kulturen i landet og befolkningens indstilling til demokrati er slet ikke fulgt med. Derfor fører rammerne, der egentligt fungerer nogenlunde, ikke rigtig til noget.«

Men Theresia Pedersen levner alligevel landet en chance.

»På lang sigt kan jeg godt forestille mig, at man kan opdrage dem til at være nogenlunde demokratiske borgere. Der er mange fantastisk kvikke og veluddannede unge mennesker, som vil være med til at rykke tingene,« lyder vurderingen fra Theresia Pedersen.

Frygt for dominoeffekt

En demokratisk udvikling er ikke lige det, præsidenterne i andre tidligere Sovjetrepublikker håber på. I lande som Ukraine, Hviderusland, Aserbadsjan, Turkmenistan og Kasakhstan er demokratiet alvorligt hæmmet af statsledere, der styrer landene diktatorisk og bevarer magten ved hjælp af valgsvindler og brutal kurs over for eventuelle politiske modstandere. Disse magthavere har nu grund til at frygte, at Georgiens revolution vil give inspiration til andre.

Dominobrikkerne kan hurtigt begynde at falde.

Første tilløb kom umiddelbart efter revolutionen, hvor Aserbajdsjans tidligere præsidentkandidat Isa Qambar roste den georgiske opposition. Han kaldte revolutionen for »et gennembrud for gennemførelse af demokratiske valg i regionen.«

I Armenien benyttede oppositionsleder Stephan Demirchyan lejligheden til at advare landets regering.

»De seneste begivenheder i Georgien kan inspirere armenierne, og regeringen bør drage konklusioner.«

Også i Hviderusland begyndte oppositionen at true præsident Alexander Lukasjenko med »det georgiske scenario« og takkede georgierne for have vist vejen for de demokratiske hviderussiske kræfter.

Efter georgiernes storm på parlamentet reagerede lederne af de tidligere Sovjetrepublikker prompte. På et hasteindkaldt krisemøde blev der talt om »en trussel for udviklingen i hele regionen.«

Samme dag bad Moldovas præsident Vladimir Voronin sin russiske pendant Vladimir Putin om at blive væk fra et planlagt møde. Her skulle de have indgået en aftale om permanent tilstedeværelse af russisk militær i Moldova, men efter massivt pres fra demonstranter trak Voronin sig fra aftalen.

Kort efter erkendte Ruslands udenrigsminister Igor Ivanov, at aftalen var gået i vasken på grund af »visse landes og organisationers pres på Moldovas ledelse.«

Fra Georgien har Saakasjvili proklameret, at den næste dominobrik, der vælter, vil være Ukraine. Allerede den 12. december tog Saakasjvili til Kiev og besøgte sin gamle ven Viktor Yushchenko. Han er oppositionsleder og i færd med at køre sig selv i stilling som præsident forud for valget senere i år.

»Ukraine vil snart følge Georgiens eksempel, og Viktor vil blive den næste præsident,« sagde Saakasjvili til stor irritation for Ukraines præsident Leonid Kutjma, der ikke mente, at Saakasjvili på den måde burde blande sig i et andet lands interne affærer.

Demokrati i aktion

Mens der kæmpes om Georgiens uvisse fremtid, ser det anderledes forudsigeligt ud for Eduard Sjevardnadse. I sit hus i udkanten af Tbilisi er han ved at gøre klar til at skrive sine erindringer fra et langt liv i toppen af både national og international politik. Han har endnu ikke afgjort, hvor meget kapitlet om Georgiens revolution kommer til at fylde, men han har tænkt meget over sin sidste, afgørende beslutning, som blev truffet den søndag aften i november 2003.

»Jeg kunne have valgt, at hæren skulle sættes i aktion. Så ville der have været en sø af blod i Tbilisi. Men man skal ikke klynge sig til sin egen position, især ikke når det kan koste blod,« siger Sjevardnadse og fortsætter: »Efter at have tænkt mig godt om kom jeg frem til den beslutning, at min resignation var den bedste løsning. Og I må tro mig eller lade være, men jeg er meget glad for, at jeg tog den beslutning. Folket blev tilfredsstillet, og de kunne gå hjem og leve videre under de nye ledere,« siger eks-præsidenten.

Tilbage står nu Sjevardnadses tanker om, hvorvidt det så også var menneskemængdens vilje, der skete.

»Måske var det en forkert form for demokrati, der fandt sted i november 2003. Det må de kommende generationer afgøre. Men jeg må sige, at det, der skete, det var demokrati i aktion.«

Bag rosen er skrevet på baggrund af interviews med Georgiens toppolitikere og deres rådgivere, udenlandske diplomater, valgobservatører, analytikere, interesseorganisationer og ikke mindst de almindelige mennesker – georgierne.